

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GÓRNICTWA I ENERGETYKI

z dnia 4 maja 1973 r.

w sprawie kwalifikacji osób zatrudnionych przy eksploatacji urządzeń energetycznych.

Na podstawie art. 10 ust. 2 i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 30 maja 1962 r. o gospodarce paliwowo-energetycznej (Dz. U. z 1962 r. Nr 32, poz. 150 i z 1971 r. Nr 12, poz. 115 i 117) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) kwalifikacje osób wykonujących usługi w zakresie konserwacji i naprawy urządzeń energetycznych oraz tryb i zasady stwierdzania tych kwalifikacji,
- 2) wykaz stanowisk i kwalifikacje osób obsługujących urządzenia energetyczne w uspołecznionych przedsiębiorstwach (zakładach) przemysłowych i usługowych, zwanych dalej „zakładami”, oraz tryb i zasady stwierdzania tych kwalifikacji.

§ 2. 1. Usługami w zakresie konserwacji i naprawy urządzeń energetycznych są następujące prace przy urządzeniach wymienionych w § 2 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 stycznia 1963 r. w sprawie określenia rodzajów urządzeń energetycznych objętych przepisami ustawy o gospodarce paliwowo-energetycznej (Dz. U. z 1963 r. Nr 3, poz. 16 i z 1970 r. Nr 21, poz. 173):

- 1) warsztatowe konserwacyjno-remontowe przy urządzeniach elektroenergetycznych (z wyjątkiem robót spawalniczych oraz mechanicznej obróbki metalu),
- 2) elektromontażowe przy urządzeniach elektroenergetycznych,
- 3) pomiarowo-kontrolne przy urządzeniach elektroenergetycznych,
- 4) konserwacyjno-remontowe przy aparaturze kontrolno-pomiarowej dla pomiarów wielkości elektrycznych,

- 5) konserwacyjno-remontowe przy aparaturze kontrolno-pomiarowej dla pomiarów wielkości cieplnych gazów i cieczy,
- 6) konserwacyjno-remontowe przy obmurzach i izolacji cieplnej kotłów, pieców przemysłowych, odbiorników pary i wody gorącej oraz sieci cieplnych parowych i wodnych,
- 7) konserwacyjno-remontowe przy urządzeniach do przygotowania wody do kotłów,
- 8) konserwacyjno-remontowe przy odbiornikach i sieciach gazowych (z wyjątkiem robót spawalniczych),
- 9) konserwacyjno-remontowe i montażowe przy turbinach parowych, kotłach parowych i wodnych, odbiornikach pary i wody gorącej oraz sieciach cieplnych parowych i wodnych (z wyjątkiem robót spawalniczych).

2. Osobami wykonującymi usługi, określone w ust. 1,

są:

- 1) pracownicy zakładów, którym w ramach ich czynności służbowych powierza się samodzielne wykonywanie prac w zakresie konserwacji i naprawy urządzeń energetycznych,
- 2) osoby, które uzyskały uprawnienia do wykonywania usług w zakresie konserwacji i naprawy urządzeń energetycznych na podstawie ustawy z dnia 8 czerwca 1972 r. o wykonywaniu i organizacji rzemiosła (Dz. U. Nr 23, poz. 164) lub na podstawie przepisów obowiązujących do dnia wejścia w życie tej ustawy.

§ 3. 1. Osobami obsługującymi urządzenia energetyczne są pracownicy zakładów, którym w ramach ich czynności służbowych powierza się bezpośrednio prowadzenie eksploatacji (obsługi) jednego urządzenia lub grupy urządzeń wymienionych w § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 stycznia 1963 r. w sprawie określenia rodzajów urządzeń energetycznych objętych przepisami ustawy o gospodarce paliwowo-energetycznej (Dz. U. z 1963 r. Nr 3, poz. 16 i z 1970 r. Nr 21, poz. 173), na następujących stanowiskach pracy:

- 1) palacz kotłów parowych i wodnych,
- 2) stanowiska obsługi odbiorników pary i wody gorącej oraz sieci cieplnych parowych i wodnych, z wyjątkiem turbin i silników,
- 3) aparatowy urządzeń uzdatniania wody,
- 4) stanowiska obsługi urządzeń elektroenergetycznych,
- 5) nagrzewnicowy, garowy i gardzielowy wielkich pieców,
- 6) piecowy, tyglowy, wypalacz, suszarniczy, topiarz — zatrudnieni przy obsłudze pieców elektrycznych oraz pieców na paliwa gazowe, ciekłe i stałe,
- 7) czadnicowy (generatorowy), piecowy pieców koksowniczych i gazowniczych, wylewni i rozkładni gazu,
- 8) stanowiska obsługi zbiorników, oczyszczalni, mieszalni i rozlewni paliw gazowych oraz aparatów, stacji i sieci gazowych,
- 9) stanowiska obsługi odbiorników paliw gazowych i ciekłych,
- 10) maszynista turbin parowych,
- 11) maszynista pomp i urządzeń kondensacji,
- 12) maszynista wentylatorów, dmuchaw, sprężarek i tłoczni,
- 13) maszynista młynów i kruszarek.

2. Kierownik zakładu może zaliczyć do osób obsługujących urządzenia energetyczne pracowników zatrudnionych na stanowiskach nie wymienionych w ust. 1, których zakres działania związany jest z bezpośrednim prowadzeniem eksploatacji (obsługi) urządzenia lub grupy urządzeń objętych przepisami ustawy z dnia 30 maja 1962 r. o go-

spodarce paliwowo-energetycznej (Dz. U. z 1962 r. Nr 32, poz. 150 i z 1971 r. Nr 12, poz. 115 i 117).

§ 4. Prace w zakresie eksploatacji urządzeń energetycznych mogą wykonywać tylko te osoby, które:

- 1) spełniają ustalone w rozporządzeniu wymagania kwalifikacyjne oraz
- 2) posiadają ważne zaświadczenia kwalifikacyjne.

§ 5. 1. Zakłady obowiązane są prowadzić wykaz stanowisk pracy osób zatrudnionych przy eksploatacji urządzeń energetycznych.

2. Wykaz, o którym mowa w ust. 1, powinien być bieżąco aktualizowany.

Rozdział 2

Wymagania kwalifikacyjne.

§ 6. 1. W zakresie wykształcenia i stażu pracy zawodowej osób zatrudnionych przy eksploatacji urządzeń energetycznych ustala się następujące minimalne wymagania:

- 1) świadectwo robotnika wykwalifikowanego w zawodzie odpowiadającym pracy przy określonych urządzeniach energetycznych oraz co najmniej 1 rok pracy zawodowej przy określonych urządzeniach energetycznych, wykonywanej pod kierunkiem osób w tym zakresie uprawnionych, albo
- 2) świadectwo czeladnicze w zawodzie odpowiadającym pracy przy określonych urządzeniach energetycznych oraz co najmniej 1 rok pracy zawodowej przy określonych urządzeniach energetycznych, wykonywanej pod kierunkiem osób w tym zakresie uprawnionych, albo
- 3) świadectwo ukończenia odpowiedniej zasadniczej szkoły zawodowej lub równorzędnej bądź co najmniej 3 lat nauki w odpowiedniej średniej szkole zawodowej oraz co najmniej 1 rok pracy zawodowej przy określonych urządzeniach energetycznych, wykonywanej pod kierunkiem osób w tym zakresie uprawnionych, albo
- 4) tytuł kwalifikacyjny mistrza w zawodzie odpowiadającym pracy przy określonych urządzeniach energetycznych, albo
- 5) świadectwo ukończenia odpowiedniej średniej szkoły zawodowej bądź co najmniej 3 lat nauki w odpowiedniej szkole wyższej oraz co najmniej 6 miesięcy pracy zawodowej przy określonych urządzeniach energetycznych, wykonywanej pod kierunkiem osób w tym zakresie uprawnionych.

2. Na stanowisku palacza kotłów wodnych o temperaturze wody do 100°C, prawidłowo zabezpieczonych, może być zatrudniona osoba posiadająca świadectwo ukończenia szkoły podstawowej i kursu palaczy kotłów centralnego ogrzewania oraz dowód wykonywania pracy przy eksploatacji kotłów przez okres co najmniej 1 roku.

3. Kierownik zakładu (w stosunku do osób wymienionych w § 2 ust. 2 pkt 2 wykonujących rzemiosło — izba rzemieślnicza) może zwolnić osobę, która ma być zatrudniona przy eksploatacji urządzeń energetycznych, od wymagań w zakresie stażu pracy zawodowej. Nie dotyczy to palaczy, o których mowa w ust. 2.

4. W wypadkach szczególnie uzasadnionych kierownik zakładu (w stosunku do osób wymienionych w § 2 ust. 2 pkt 2 wykonujących rzemiosło — izba rzemieślnicza), za zgodą właściwego terenowo okręgowego inspektoratu gospodarki paliwowo-energetycznej, może zwolnić pracownika posiadającego duże doświadczenie zawodowe oraz

dobrze wypełniającego powierzone obowiązki od wymagań kwalifikacyjnych w zakresie wykształcenia, określając termin, w którym pracownik obowiązany jest uzupełnić wykształcenie.

§ 7. Osoba, która jest lub ma być zatrudniona przy eksploatacji urządzeń energetycznych, powinna się wykazać znajomością przepisów i zasad związanych z eksploatacją urządzeń energetycznych, a w szczególności:

- 1) przepisów eksploatacji lub opracowanych na ich podstawie instrukcji o eksploatacji określonego urządzenia lub grupy urządzeń oraz warunków technicznych budowy tych urządzeń (przepisów budowy i norm) lub opracowanych na ich podstawie instrukcji konserwacyjno-remontowych, z uwzględnieniem wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego,
- 2) zasad racjonalnego stosowania paliw i energii,
- 3) zasad postępowania w razie awarii, pożaru, wybuchu lub innego zagrożenia bezpieczeństwa obsługi i otoczenia, w tym zasad ratowania porażonych prądem elektrycznym i udzielania pierwszej pomocy w innych wypadkach — w zależności od grupy urządzeń energetycznych.

Rozdział 3

Stwierdzanie kwalifikacji.

§ 8. 1. Kwalifikacje osoby, która jest lub ma być zatrudniona przy eksploatacji urządzeń energetycznych, sprawdza:

- 1) w zakresie wykształcenia i stażu pracy zawodowej — kierownik zakładu, a w stosunku do osób wymienionych w § 2 ust. 2 pkt 2 wykonujących rzemiosło — izba rzemieślnicza.
- 2) w zakresie znajomości przepisów i zasad związanych z eksploatacją urządzeń energetycznych — komisja egzaminacyjna na wniosek kierownika zakładu (lub odpowiednio — izby rzemieślniczej) albo na wniosek osoby zainteresowanej.

2. Szczegółowy program egzaminu ze znajomości przepisów i zasad określonych w § 7, opracowany na podstawie wytycznych Państwowego Inspektoratu Gospodarki Paliwowo-Energetycznej, powinien być podany do wiadomości osoby zainteresowanej co najmniej na 30 dni przed terminem egzaminu.

3. Egzaminowi może być poddana tylko osoba, która spełnia odpowiednie wymagania kwalifikacyjne w zakresie wykształcenia i stażu pracy zawodowej albo została od tych wymagań zwolniona stosownie do przepisów § 6.

§ 9. 1. Dla osób zatrudnionych przy eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych (§ 2 ust. 1 pkt 1, 2, 3 i 4 oraz § 3 ust. 1 pkt 4) komisje egzaminacyjne powołuje Państwowy Inspektorat Gospodarki Paliwowo-Energetycznej.

2. Dla osób zatrudnionych przy eksploatacji urządzeń energetycznych nie wymienionych w ust. 1 komisje egzaminacyjne powołują kierownicy zakładów zatrudniających pracowników, a dla osób wymienionych w § 2 ust. 2 pkt 2 wykonujących rzemiosło — izby rzemieślnicze.

3. Kierownik jednostki nadrzędnej może powołać wspólną komisję egzaminacyjną dla pracowników kilku podległych zakładów, ustalając właściwość komisji egzaminacyjnych dla pracowników zakładów, dla których nie jest uzasadnione powoływanie komisji egzaminacyjnych przez kierownika zakładu.

4. Państwowy Inspektorat Gospodarki Paliwowo-Energetycznej może upoważnić inne jednostki organizacyjne lub organy właściwych stowarzyszeń naukowo-technicznych do powoływania komisji egzaminacyjnych:

- 1) o których mowa w ust. 1,
- 2) o których mowa w ust. 2 i 3, jeżeli nie jest uzasadnione powoływanie komisji egzaminacyjnych przez kierownika zakładu lub jednostki nadrzędnej.

§ 10. 1. Do składu komisji egzaminacyjnych powołuje się osoby sprawujące kierownictwo i dozór nad eksploatacją odpowiednich urządzeń energetycznych oraz inne osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje w zakresie wykształcenia i stażu pracy zawodowej.

2. Do składu komisji egzaminacyjnych powinni być w szczególności powoływani pracownicy jednostek nadrzędnych nad zakładami, przedstawiciele organów właściwych stowarzyszeń naukowo-technicznych, organów właściwych branżowo związków zawodowych i inspektorzy pracy.

§ 11. 1. Komisja egzaminacyjna przeprowadza egzaminy w zespołach egzaminacyjnych złożonych co najmniej z 4 osób.

2. W skład zespołu egzaminacyjnego wchodzi:

- 1) przewodniczący zespołu egzaminacyjnego, wyznaczony przez przewodniczącego komisji,
 - 2) co najmniej 2 członków-egzaminatorów z wykształceniem technicznym tak dobranym, aby skład zespołu odpowiadał zakresowi specjalności osób egzaminowanych i zapewnił właściwy przebieg egzaminu,
 - 3) jeden członek-egzaminator z wykształceniem prawniczym.
3. Egzamin jest ustny.

4. O wyniku egzaminu decyduje zespół egzaminacyjny większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego zespołu egzaminacyjnego. Ocenę wyniku egzaminu ustala się jako zadowalającą lub niezadowalającą.

5. W razie niezadowalającego wyniku egzaminu przewodniczący zespołu egzaminacyjnego podaje egzaminowanemu termin, po którego upływie może on poddać się ponownie egzaminowi. Termin ten nie może być krótszy od 1 miesiąca.

6. Protokoły z przebiegu egzaminów przekazuje się kierownikowi jednostki powołującej komisję egzaminacyjną, który obowiązany jest zapewnić prowadzenie rejestru tych protokołów.

§ 12. 1. Na podstawie zadowalającego wyniku egzaminu przewodniczący komisji egzaminacyjnej wystawia odpowiednie zaświadczenie kwalifikacyjne według wzoru stanowiącego załącznik do rozporządzenia.

2. Wydane zaświadczenia kwalifikacyjne zachowują przez oznaczony okres ważność w zakresie takiej samej pracy przy eksploatacji wymienionych w zaświadczeniu urządzeń energetycznych również w razie zmiany miejsca zatrudnienia osoby posiadającej zaświadczenie kwalifikacyjne.

§ 13. W uzasadnionych wypadkach kierownik zakładu zatrudniającego pracownika może zwolnić od obowiązku złożenia egzaminu pracownika posiadającego ważne zaświadczenie kwalifikacyjne wydane na podstawie wyniku egzaminu złożonego przed komisją egzaminacyjną, lecz uprawniające do wykonywania innego rodzaju prac przy eksploatacji tych samych urządzeń energetycznych. Zwolnienie może być udzielone tylko na okres ważności posiadanego przez pracownika zaświadczenia kwalifikacyjnego. Zwolnienia udziela się na piśmie.

§ 14. Egzamin podlega powtórzeniu:

- 1) okresowo co 5 lat,
- 2) na wniosek kierownika zakładu zatrudniającego pracownika lub kierownika jednostki nadrzędnej nad zakładem (w stosunku do osób wymienionych w § 2 ust. 2 pkt 2 wykonujących rzemiosło — na wniosek izby rzemieślniczej) oraz na wniosek inspektora pracy lub właściwego terenowo okręgowego inspektoratu gospodarki paliwowo-energetycznej w razie stwierdzenia, że prace przy eksploatacji urządzeń energetycznych prowadzone są niezgodnie z obowiązującymi przepisami.

Rozdział 4

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 15. Zaświadczenia kwalifikacyjne wydane przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia:

- 1) uprawniające do wykonywania usług lub obsługi w zakresie urządzeń elektroenergetycznych — zachowują ważność przez okres wymieniony w zaświadczeniu,
- 2) uprawniające do wykonywania usług lub obsługi w zakresie pozostałych urządzeń energetycznych — zachowują ważność do dnia 31 grudnia 1975 r.

§ 16. Rozporządzenie nie dotyczy osób zatrudnionych w zakładach górniczych, posiadających odpowiednie uprawnienia uzyskane na podstawie przepisów dekretu z dnia 6 maja 1953 r. — Prawo górnicze (Dz. U. z 1961 r. Nr 23, poz. 113 i z 1971 r. Nr 12, poz. 115).

§ 17. Jeżeli branżowe przepisy szczególne (np. taryfikatory kwalifikacyjne) przewidują wyższe wymagania kwalifikacyjne w zakresie wykształcenia i stażu pracy dla osób zatrudnionych przy eksploatacji urządzeń energetycznych od określonych w rozporządzeniu, mają zastosowanie w tym zakresie branżowe przepisy szczególne.

§ 18. Tracą moc:

- 1) rozporządzenie Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 20 sierpnia 1965 r. w sprawie kwalifikacji osób wykonujących usługi w zakresie konserwacji i naprawy urządzeń energetycznych (Dz. U. Nr 38, poz. 239),
- 2) rozporządzenie Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 20 sierpnia 1965 r. w sprawie wykazu stanowisk i kwalifikacji osób obsługujących urządzenia energetyczne (Dz. U. Nr 38, poz. 240).

§ 19. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Górnictwa i Energetyki: w z. E. Porąbka

Załącznik do rozporządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 4 maja 1973 r. (poz. 113).

(pełna nazwa komisji egzaminacyjnej wraz z nazwą jednostki powołującej komisję i siedzibą komisji)

W z ó r

ZASWIADCZENIE KWALIFIKACYJNE E W ZAKRESIE EKSPLOATACJI URZĄDZEŃ ENERGETYCZNYCH*

Na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 4 maja 1973 r. w sprawie kwalifikacji osób zatrudnionych przy eksploatacji urządzeń energetycznych (Dz. U. Nr 19, poz. 113) oraz wyniku egzaminu złożonego w dniu przed komisją egzaminacyjną (protokół nr) zaświadcza się, że

Obywatel : (imię, nazwisko, rok urodzenia)

legitymujący się dowodem osobistym (seria i numer)

może być zatrudniony przy eksploatacji urządzeń energetycznych w zakresie

.

(wymienić rodzaj pracy lub stanowisko zgodnie z § 2 ust. 1 i § 3 rozporządzenia oraz rodzaj urządzeń, podając wielkość napięcia, ciśnienie lub inne dane charakterystyczne urządzenia, jak również określić w razie potrzeby dodatkowe uprawnienia albo ograniczenia związane z charakterem pracy lub rodzajem urządzeń)

Zaświadczenie jest ważne do dnia

m.p.

(podpis przewodniczącego komisji egzaminacyjnej)

(data i miejsce wystawienia zaświadczenia)

* można określić napięcie, ciśnienie lub inne dane charakterystyczne urządzeń